

Манжула А.А.

доцент, кандидат юридичних наук

Кіровоградський інститут розвитку людини (Україна)

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПРОВАДЖЕННЯ ПО СПРАВАХ ПРО ПРОСТУПКИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Принципами провадження в справах про проступки проти громадського порядку є основні засади, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю і відображають суттєві положення, на яких базується провадження у справах про публічні проступки [1, с.147].

Провадження в справах про проступки проти громадського порядку повинно здійснюватися на засадах суворого дотримання принципів законності охорони інтересів держави й особи, публічності, об'єктивної істини, рівності громадян перед законом, оперативності а також презумпції невинуватості, згідно якою особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, вважається невинною до тих пор, поки протилежне не буде доведено та зафіксовано у встановленому законом порядку [2, с. 180].

Принципами, на яких ґрунтується зазначене провадження, є: принцип законності; принцип охорони інтересів держави і особи; принцип публічності (офіційності); принцип самостійності і незалежності суб'єктів юрисдикції у прийнятті рішень; принцип гласності; принцип сполучення диспозитивності і імперативності; принцип рівності учасників процесу перед законом; принцип оперативності та економічності; принцип провадження процесу національною мовою; принцип встановлення об'єктивної (матеріальної) істини; принцип права на захист. Коротко зупинимось лише на основних.

Принцип законності закріплюється у ст.7КУпАП[3] “Забезпечення законності при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення”. Вона визначає, що ніхто не може бути підданий заходу впливу в зв'язку з скоєнням проступку проти

громадського порядку інакше як на підставах і в порядку, встановлених законом, а провадження в справах про публічний проступок здійснюється на основі суворого додержання законності. Гарантується додержання вимог закону при застосуванні заходів впливу за вчинення проступків: а) систематичним контролем з боку вищих органів і посадових осіб, б) прокурорським наглядом, в) правом оскарження, г) іншими встановленими законом способами [1, с. 224]. Цей принцип виражає це провадження як суто юридичну діяльність, що здійснюється тільки на основі спеціальних процесуальних норм. Так, повноваження органів і посадових осіб, що розглядають справи про адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, містяться в КУпАП [3], а його ст. 222 визначає, зокрема, категорії справ, підвідомчі органам внутрішніх справ (міліції), ст. 214 розмежовує компетенцію органів, що уповноважені розглядати справи про проступки, тощо.

Принцип публічності (офіційності) полягає, по-перше, в тому, що провадження в справах про проступки, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку, регламентує один з публічних (офіційних) видів відповідальності. Ознаками її публічності є: міри відповідальності встановлюються державою; ініціатива щодо порушення справи належить представникам публічної влади; усі стадії провадження (включаючи розгляд справ, застосування і виконання стягнень) має публічний характер. По-друге, у державному (офіційному) забезпеченні провадження. Провадження здійснюється від імені держави і суб'єктами, що державою уповноважені. Розгляд конкретних справ, збирання необхідних доказів і матеріалів є обов'язком державних органів та їхніх посадових осіб. Усе це здійснюється за рахунок держави. Відсутня також будь-яка плата з боку громадян за участь у процесі, оформлення матеріалів, прийняття рішення. Таким чином забезпечується доступність до зазначеного провадження для громадян [5].

Принцип встановлення об'єктивної (матеріальної) істини означає, що всі справи розглядаються всебічно, збираються, перевіряються і враховуються всі необхідні матеріали і докази. З'ясування об'єктивної істини у справах про проступки – основне завдання провадження. Цей принцип зобов'язує посадових осіб, що розслідують та розглядають справи, досліджувати всі обставини та їхні взаємозв'язки у тому вигляді, в якому вони існували дійсно, і на цій підставі виключити однобічний, упереджений підхід до вибору рішення. Коментар до ст. 251 «Докази» КУпАП підкреслює, що доказами в справі можуть виступати тільки ті відомості про факти, які були отримані без порушень вимог закону. У такий спосіб гарантується право громадян на об'єктивний розгляд кожної справи, без використання заборонених прийомів одержання доказів. Додержання цього принципу виключає прояви суб'єктивізму, забезпечує прийняття справедливого рішення [6, с. 859].

Однією з найважливіших основ права на захист є презумпція невинуватості. Вона полягає у тому, що особа, яка притягується до відповідальності за проступок проти громадського порядку, вважається невинною доти, доки інше не буде доведено і зафіксовано у встановленому законом порядку. Звідси випливає також, що обов'язок доказування покладено на обвинувача. Притягнутий до відповідальності за проступок проти громадського порядку не зобов'язаний доводити свою невинуватість, хоч і має на це право. З презумпції невинуватості випливає і таке важливе положення: будь-

Література

1. Кузьменко О.В., Гуржій Т.О. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник / За ред. О.В. Кузьменко. — К.: Атіка, 2008. — 416 с.
2. Бортняк Д. Характеристика провадження у справах про адміністративні правопорушення в умовах реформування адміністративного права / Д. Бортняк // Підприємництво, господарство і право. — 2009. — №10. — С.179-189.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. — 1984. — додаток до № 51. — Ст. 1122 (із змінами та доповненнями).
4. Ктіторов М. Системність принципів провадження у справах про адміністративні правопорушення / М. Ктіторов // Право України. — 2006. — №5. — С.17-21.
5. Кулинич Н.В. Поняття і сутність адміністративного провадження в системі адміністративного правам / Н.В. Кулинич [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://jurlugansk.ucoz.org/publ/21-1-0-129> — Заголовок з екрану.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар / За заг. ред. А.С. Васильєва, О.І. Миколенка. — Х.: ТОВ «Одіссей», 2010. — 1024 с.